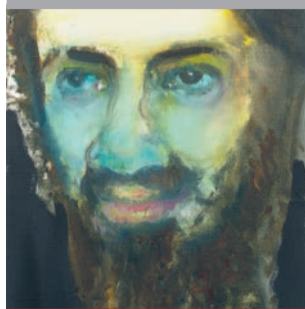

Mare

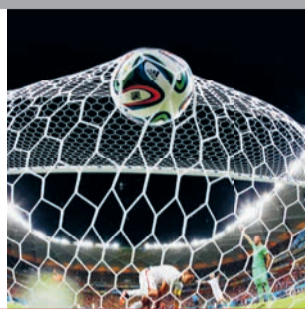
'René maakt het droogkomisch'

Pagina 11

Marlene Dumas: 'In dat ene shot zag Osama eruit als een lieve Jezus'

Pagina 6 en 7

Meet de wetenschap anders: het gaat niet alleen om doelpunten

Pagina 9

Racism in Leiden: Indian and Chinese students are being mocked relentlessly

Pagina 10

Psycholoog pleegde fraude

Eerste artikelen teruggetrokken, commissie gaat alle publicaties onderzoeken

In het werk van een voormalig universitair docent bij psychologie zijn schendingen van de wetenschappelijke integriteit vastgesteld.

DOOR BART BRAUN Dat blijkt uit het rapport van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) die zich over de kwestie heeft gebogen.

De Universiteit Leiden gaat twee artikelen van de inmiddels naar Duitsland vertrokken psycholoog intrekken. Beide publicaties spreken van veel kleinere aantallen proefpersonen dan er bij de onderliggende experimenten betrokken waren.

In een boek van de onderzoeker waren co-auteurs van hoofdstukken toegevoegd of juist weggehaald. Daarover oordeelt de

commissie: 'Beklaagde heeft zich ten opzichte van collega's in een van haar afhankelijke positie noch eerlijk, noch respectvol, noch verantwoordelijk gedragen.'

In het rapport worden meerdere schendingen van wetenschappelijke integriteit bewezen geacht, en nog een aantal andere gedragingen aangestipt die ook niet netjes waren. Bij een experiment met hallucinogene truffels op een festival waren de uitvoerende onderzoekers niet goed geïnstrueerd voor mogelijke noodsituaties, bijvoorbeeld. Het uitvoeren van een statistische analyse en het schrijven

van

van een deel van de rapportage in één dag is 'niet goed te rijmen met een degelijke wetenschappelijke benadering, aldus het rapport.'

Ernstiger oordeelt de commissie over het af laten nemen van bloed bij 106 proefpersonen zonder dat daarvoor toestemming was van de medisch-ethische toetsingscommissie. De onderzoeker had wel een aanvraag ingediend – en ook al toestemming gekregen van de Commissie Ethiek Psychologie van haar instituut – maar toen ze na drie maanden nog niets had gehoord, was ze alvast begonnen. Toen duidelijk werd dat de toestemming niet ging komen, stopte ze meteen.

Desondanks rekent de CWI de psychologe de bloedafname zwaar aan: 'Het gewicht dat de samenleving hecht aan het naleven van de wetgeving op dit gebied,

komt bij dat in de verzamelde data niet het effect is gevonden waarnaar Beklaagde verwees in haar aanvraag voor de JPI-beurs.'

Die subsidie heeft ze terugbetaald, maar ook bij andere aanvragen heeft ze volgens het oordeel van de commissie 'resultaten opgevoerd van experimenten die niet zijn verricht, alsmede gemanipuleerde resultaten om de werkelijkheid gunstiger voor te stellen. Daarnaast blijkt dat gedurende de loop van een experiment voortdurend statistische tests werden verricht, en de onderzoekspopulatie werd aangevuld teneinde de kans op een statistisch significant resultaat te verhogen.'

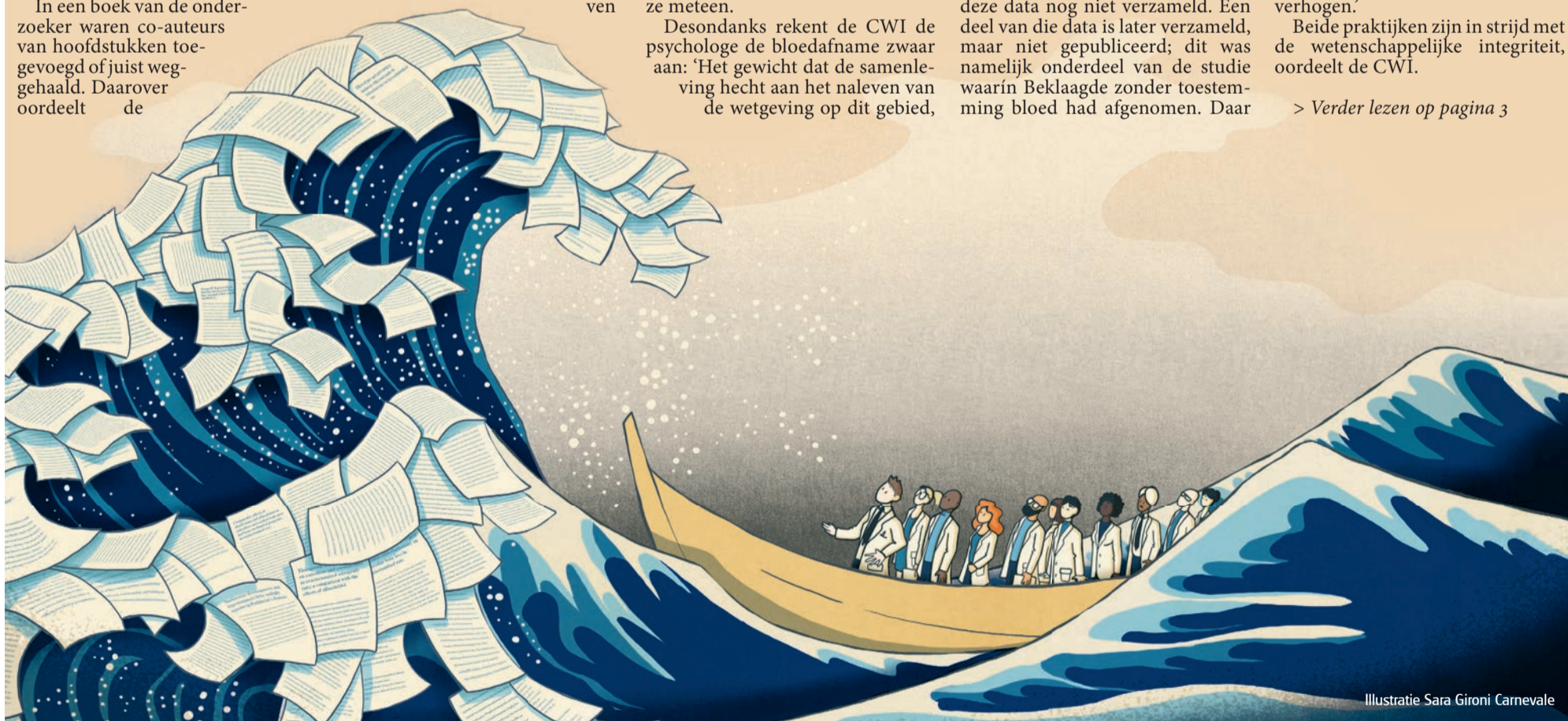
Beide praktijken zijn in strijd met de wetenschappelijke integriteit, oordeelt de CWI.

Waaronder toetsing, voldoet.'

De commissie wijst de universiteit nadrukkelijk op de mogelijkheid om aangifte te doen. De universiteit heeft het geval gemeld bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd; die kan na een eigen oordeel overgaan tot aangifte.

Waarom de psycholoog niet wachtte, kan te maken hebben met een beursaanvraag die ze al had gedaan op basis van data uit het bloed. 'Op het moment dat Beklaagde de subsidie-aanvraag indiende, had ze deze data nog niet verzameld. Een deel van die data is later verzameld, maar niet gepubliceerd; dit was namelijk onderdeel van de studie waarin Beklaagde zonder toestemming bloed had afgenomen. Daar

> Verder lezen op pagina 3

Illustratie Sara Gironi Carnevale

Let op! Mare zoekt een stagiair(e)

Interesse in journalistiek? Bij Mare is plaats voor een stagiair(e), 3 tot 4 dagen per week. Mail sollicitatie, cv en artikelen naar frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

'Miljard nodig voor hoger onderwijs'

Dat zegt minister Van Engelshoven die daarmee de hoge werkdruk in het hoger onderwijs wil verlagen. Alleen: dat geld is er niet.

Pagina 2 en 4

Vaak te bang om fraude te melden

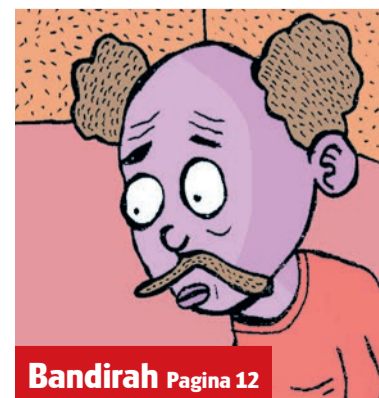
De drempels om wetenschappelijk wan gedrag en fraude te melden zijn nog te hoog, bleek vrijdag op een congres over sociale veiligheid op de universiteit.

Pagina 3

Aanranding in de Doelensteeg

Dinsdagnacht is een 24-jarige vrouw aangerand in de Doelensteeg. Vorige maand werden twee studenten ook al slachtoffer van seksueel geweld.

Pagina 5

Bandirah Pagina 12

Drankmisbruik

DOOR BART BRAUN In Groningen hadden de studentenverenigingen een serie afspraken gemaakt met de gemeente, universiteit en hogeschool, om excessief drankgebruik terug te dringen. Lokale omroep RTV Noord ging eens kijken hoe dat uitwerkt in de praktijk.

En wat er toen gebeurde, zal je verbazen.

Of niet, natuurlijk.

Bij een bezoekje op een vereniging bleek er gedronken en *beer pong* gespeeld te worden. De club in kwestie wordt niet genoemd, want stel je voor dat je als vereniging met zulke praktijken wordt geassocieerd. Nu moet de lezer zelf raden bij welke van de acht Groningse studentenverenigingen die het convariant afsloten er stevig gezopen wordt.

Wilde gok: allemaal.

Maar wacht - er is meer!

Nijvere Groningse onderzoeksjournalistiek wist bloot te leggen dat de bieromzet een belangrijke bijdrage levert aan de verenigingskas. Om daarbij te helpen, krijgen de verenigingen fikse kortingen, de zogeheten hectoliterbonus. Landelijke media namen het over, schijnbaar aangeslagen op het verbazingwekkende nieuwe inzicht dat een studentenvereniging haar gerstenat niet in pijpjes van 33cl per stuk afrekent bij de buurtsupermarkt.

Dat heet 'kwantumkorting', beste media. Studentenverenigingen krijgen dat, en de burgerkroeg die er tegenover ligt krijgt het ook. Jullie kennen het zelf uit jullie eigen werkomgeving: de NOS betaalt geen € 5,89 voor een pondje gemalen koffiebonen, het AD

krijgt zijn krantenpapier goedkoper dan *Mare*. En soms is die korting zo hoog dat het duurder is om minder in te kopen dan om je bier spotgoedkoop te verpatsen of zelfs weg te spoelen - over drankmisbruik gesproken.

Ook de lokale politiek bleek geschokt door het feit dat bier zich aan dezelfde economische wetmatigheden houdt als elk ander product. 'Een korting naarmate het aandeel alcoholvrij bier toeneemt, lijkt mij zinniger', verklaarde Gerben Brandsema van de ChristenUnie. 'Studenten zijn intelligent en creatief, dus samen kunnen ze vast een goed werkend alternatief bedenken.'

Daar bestaat al een mechanisme voor, meneer Brandsema: accijnzen. Economen wijzen er al jaren op dat die in Nederland zo laag zijn dat ze de maatschappelijke kosten van alcoholgebruik (verkeersdoden, gemiste arbeidsproductiviteit, ziekte) bij lange na niet dekken. Alcoholgebruik, of dat nou bij Groningse studentenverenigingen plaatsvindt of in een Zeeuwse zuipkeet, wordt *de facto* gesubsidieerd. Brandsema's partijgenoot Paul Blokhuis, de staatssecretaris van Volksgezondheid, had plannen om dat te veranderen, maar trok ze vorig jaar ineens in. Misschien is het zinniger om bij hem te gaan klagen?

Maar zelfs als zo'n accijnsverhoging er komt, mag je hopen dat er nog heel veel avonden bij studentenverenigingen zullen zijn waar het bier goedkoper is dan in de kroeg, en rijkelijk vloeit. 'Kop d'r veur hold'n', zouden ze in Groningen zeggen.

Colofon

Redactie-adres Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden

Telefoon 071-527 7272

Website mareonline.nl

E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl

De redactie is op vrijdag gesloten.

Oplage circa 10.000

Hoofredactie

Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie

Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl

Bart Braun braun@mare.leidenuniv.nl

Anoushka Kloosterman askloosterman@mare.leidenuniv.nl

Sebastiaan van Loosbroek

s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl

Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers

Vera Amtzen · Remco Breuker · Maia de Quay · Marit de

Roij · Benjamin Sprecher · Ivo Verseput

Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan

Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl

Basisontwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie

Art direction en vormgeving marcel van den berg joostmarcell.nl

Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties Bureau van Vliet B.V.

Postbus 20 2040 AA Zandvoort

Telefoon 023 - 571 47 45

Redactieraad

Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel

(vice-voorzitter) · drs. Marije van den Berg · Prof. dr. Willem

van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van

Kinschot · Roel van Niekerk · Nathan Oosthoek · Frank

Rensen · dr. Alexander Pleijter · Marten Jesse Pot · dr.

Hermelijn Smits · Jonatan Wirix-Speetjens · Prof. dr. Kutsal

Yesilkagit

Jaarabbonementen

Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m

juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd

krijgen door €35 over te maken op IBAN

NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden

(o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en

vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres

te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.

Studenten betalen €25

Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het

studentnummer vermelden.

Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending

redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272

Ingezonden mededelingen

Mededelingen voor het op donderdag verschijnende

nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag

16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.

ISSN 0166-3690

Column

We zijn al goed. We hoeven geen prijs

Onderwijsminister Van Engelshoven (D66) vindt dat er een miljard extra naar universiteiten en hogescholen moet gaan. Fantastisch. Vervolgens las ik dat die miljard euro slechts een mening was, en niet is opgenomen in de 'strategische agenda' voor de komende jaren. Niet zo fantastisch. Ten slotte las ik dat er twee jaarlijkse onderwijsprijzen komen van 2,5 miljoen euro. Dat is ronduit verschrikkelijk.

Wat zegt de minister met zo een prijs? Kwalitatief goed onderwijs geven is een wedstrijd, en als je die wint, word je beloond. Techniefilosof Martijntje Smits schreef er zo'n vijf jaar geleden een mooi stukje over: 'Werken als wedstrijd' - het neoliberale idee dat werknemers het beste presteren als ze constant in een wedstrijd zitten. Ze is er - zacht gezegd - geen fan van. En ik ook niet.

Het idee dat ik beter zou lesgeven vanwege een competitie-element is op zichzelf al verwerpelijk. Maar ook de impliciete boodschap: als je niet wint, ben je blijkbaar niet goed genoeg. Een enorme geldprijs uitreiken aan een groep die door het ministerie (waarschijnlijk volgens volstrekt arbitraire *key performance indicators*) als 'beste onderwijzers' wordt uitverkoren is beledigend voor iedereen die zich helemaal uit de naad werkt, maar blijkbaar geen prijs waard is.

Goed, deze kritiek zag de minister blijkbaar zelf ook aankomen. Dus worden er twee prijzen uitgedeeld.

Ik moest terugdenken aan een *event* dat de universiteit had georganiseerd, over innovatief onderwijs. Ik was gevraagd om een workshop te geven over mijn samenwerking met de gemeentes Leiden en Den Haag. Achteraf kwam er een aantal collega's naar me toe. Dat ze ook met veel liefde extra aandacht aan onderwijs probeerden te geven, maar dat ze er aan onderdoor gingen. Er zaten simpelweg niet genoeg uren in een dag. Uiteindelijk kom je dan op twee opties uit. Ondermaats onderwijs of *burnout*. De collega met wie ik die avond sprak, stevende duidelijk op het laatste af.

Aan het einde van het gebeuren gaf vice-rector magni-

ficus Hester Bijl een afsluitend verhaaltje. Ze was enorm geïnspireerd door alles wat ze gezien had, en ging een maandelijks koffiemomentje organiseren waar wij van elkaar konden leren.

Wow, had prof.dr.ir.dr. Bijl daar even de zaal verkeerd gelezen. We krijgen al gratis koffie. We zijn al goed in onderwijs. We hebben al ideeën. We hebben gewoon geen tijd om ze uit te voeren, en het allerlaatste wat we van de universiteit nodig hebben, is een tijdschlappend koffiemomentje.

Een week of wat later zat mevrouw Bijl toevallig in het café van ons gebouw, nietsvermoedend koffie te drinken. Ik schoot haar aan met deze boodschap. Haar antwoord, en het is al een tijdje geleden dus geen letterlijke quote, was iets als 'ja natuurlijk weten we dat jullie meer tijd nodig hebben, maar goed, het is gewoon supercomplex om dat op te lossen, dus in de tussentijd willen we jullie iets meegeven.'

Nou. Goed. Daar had ik toentertijd wel sympathie voor. En nu nog steeds. Het is ook nagenoeg onmogelijk voor de Universiteit Leiden om dit echt op te lossen. Dus dan maar een welgemeend gebaar. Nu doet minister Van Engelshoven ongeveer hetzelfde.

Beiden bedoelen het goed, maar laten onbedoeld hun onderliggende wereldbeeld zien. In het geval van ons college van bestuur: 'Werknemers met elkaar verbinden zorgt op magische wijze voor efficiency!' In het geval van het ministerie OCW: 'Werknemers met elkaar in competitie laten gaan zorgt op magische wijze voor efficiency!'

Tot slot: als dat miljard er daadwerkelijk bij komt, laat dat dan in godsnaam naar onderwijs gaan, en niet naar onderzoek. Die excellente wetenschap komt er vanzelf wel als je de excellente wetenschappers die er nu al rondlopen gewoon de tijd geeft om hen rustig hun gang te laten gaan. Daar is echt geen wedstrijd voor nodig.

BENJAMIN SPRECHER is universitair docent en onderzoeker bij het Centrum voor Milieuwetenschappen in Leiden

De angst zit te diep

Waarom de meeste mensen misstanden niet durven te melden

Los van de vraag of er wel of geen ombudsfunctionaris moet komen, was er afgelopen vrijdag tijdens het congres over sociale veiligheid op de universiteit nóg een rode draad: mensen zijn vaak te bang om misstanden te melden. 'Ze willen niet klagen, ze willen gewoon dat het stopt.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 's Ochtends bracht de universiteit het nieuws over misstanden bij psychologie naar buiten, 's middags stond rector Carel Stolker in het gebouw van de PLNT, voor een publiek van negentig medewerkers, vertrouwenspersonen en specialisten op een congres over veilig werkklimaat aan de universiteit.

'Jullie hebben gezien dat er een nieuwe zaak is in Leiden', zei hij over de kwestie, 'waar vier jonge wetenschappers melding deden en mede-klager werden, na een harde reis. We zouden vandaag graag willen horen hoe we die drempel lager krijgen. Moeten we meer vertrouwenspersonen hebben? Of is het een kwestie van een voorbeeld stellen? En vraag twee gaat over een ombudsfunctionaris, waar sommige mensen heel erg voor zijn, en andere mensen tegen. Ik denk dat het goed is het daar opener over te hebben.'

Milde en ernstige terreur

Het universiteitsbestuur is de afgelopen jaren bezig geweest om het werkklimaat aan te pakken vertelde Stolker, met onder andere leiderschapstrainingen, richtlijnen voor begeleiden van promovendi en via de personeelsmonitor. Maar de drempel om te melden, zei hij, blijft hoog. En dat maakt het ingewikkeld. 'De vraag is: zijn we *in control*? Wanneer weten we of het goed gaat? Er zijn mensen van het instituut van pedagogiek, die zeggen dat het al dertig jaar aan de hand was, bij opeenvolgende colleges, opeenvolgende decanen. Is dat zo? En hoe hadden we dit moeten ontdekken? En wanneer gaat de wens om de beste van de hele wereld te zijn over in milde of ernstigere vormen van terreur?'

Sinds de angstcultuur en wetenschappelijke fraude bij pedagogiek en het verziende werkklimaat bij het Leiden Institute of Area Studies (LIAS), hamert de universiteitsraad bij het college op het aanstellen van een ombudsfunctionaris voor personeel. Die wil hier echter niets van weten, liet Stolker eerder weten: het bestuur zet liever in op de vertrouwenspersonen die er al zijn.

De meeste aanwezigen lijken hier anders over te denken: als Job van Luyken, ombudsfunctionaris van de

TU Delft, in zijn presentatie vraagt wie er vóór het aanstellen van een functionaris is, gaan de meeste handen omhoog. Inclusief die van bestuurslid Rolf Oosterloo en decaan Paul Wouters van de faculteit Sociale Wetenschappen, waar zowel de psychologie- als pedagogiekproblemen plaatsvonden.

Ontoereikend systeem

Of het nou een ombudsman moet worden of iets anders: uit de discussies van het publiek blijkt dat velen denken dat het huidige systeem van vertrouwenspersonen zoals het nu is, niet toereikend is. Er is ook behoefte aan betere communicatie. Het is niet duidelijk waar mensen heen moeten met hun klachten, ze weten vaak niet wat een vertrouwenspersoon voor hen kan doen, of zijn te bang om melding te maken. De vertrouwenspersonen hebben de plicht anonimiteit te waarborgen, en kunnen daarom weinig met de signalen die ze krijgen.

Nadia Garnefski, vertrouwenspersoon personeelszaken: 'Je signaleert veel, maar wie gaat er onafhankelijk onderzoek doen? Dat stukje mist.'

'Zelfs bij een vertrouwenspersoon, die anonimiteit belooft, vulde Piet Boer, vertrouwenspersoon ongewenst gedrag, dat aan. 'Ze willen zelfs niet dat ik weet wie het is. Dat maakt het heel lastig om er iets aan te doen. Maar het geeft wel aan dat

mensen heel bang zijn voor de gevolgen, als je iets meldt. Ontslag, of niet kunnen promoveren, dat soort zaken.'

'Als mensen bang zijn, houden ze eerst hun mond, en als ze zich uitspreken, kunnen ze niet goed overzien wat de gevolgen daarvan zijn,

'Wanneer gaat de wens om de beste van de hele wereld te zijn over in ernstige terreur?'

zei Bart van der Steen, voorzitter van FNV in de universiteitsraad, die al langer pleit voor een ombudsfunctionaris voor personeel.

Hij krijgt veel heftige verhalen te horen. 'Ze sluiten het gesprek af met: vertel dit toch aan niemand! Als ik ze naar een vertrouwenspersoon doorverwijs, zeggen ze dat ze niet weten wat die voor hen kan betekenen, maar wel dat ze er last van hebben als uitkomt dat ze iets hebben gezegd.'

Angst en schaamte

Rechter en Leids hoogleraar arbeidsrecht Gerrard Boot deed melding van het grensoverschrijdend gedrag door UvA-hoogleraar 'B', waardoor

deze jurist uiteindelijk van de universiteit werd verwijderd. Boot ziet de toegevoegde waarde van een dergelijke functionaris, zei hij.

'Mijn ervaring is dat er enorme schaamte is het te melden, en een ongelofelijke angst, omdat je als slachtoffer niet weet wat er mee gaat gebeuren, en de kans bestaat dat er weinig mee gebeurt en dat als het bekend wordt je er het dupe van wordt. Degene die wordt aangesproken moet zich namelijk ook kunnen verweren.'

De interim-ombudsfunctionaris van de UvA, Jacqueline Schoone, merkt dat zij in haar functie veel vrijheid heeft om naar een decaan of directeur te stappen met een melding, zonder namen te noemen. 'Mensen willen geen klacht indienen. Mensen willen gewoon dat het stopt. Ze willen dat hun werkplek weer veilig is, en dat het weer wordt zoals vroeger. Ik ben de vriendelijke vreemde, en ik geef daar dwingend advies is. En uiteindelijk heb ik wel wat escalatiemacht. Als ik eraan vasthoud, en er gebeurt niets, kan ik naar het college van bestuur. En als uiterste actie kan ik zelf een onderzoek instellen.'

Op de TU Delft lijkt de pilot met ombudsfunctionaris Job van Luyken goed te lopen, voegde de Delftse HR-directeur vanuit het publiek toe: 'In de afgelopen maanden heeft hij meer meldingen gehad dan al onze vertrouwenspersonen bij elkaar.'

Niet in de goederenlift

Toegankelijke gebouwen kunnen nog een stuk fraaier, vindt architect Ed. Bijman (zijn voornaam is een afkorting), die in 2010 door een ongeval in een rolstoel belandde. 'Alleen een liftje is niet genoeg.'

U geeft een lezing over 'rolstoelarchitectuur'? Wat is dat?

'Die term heb ik zelf in het leven geroepen. Mijn ongeval heeft mijn beroepspraktijk, mijn hele houding, 180 graden gedraaid. Ik wil laten zien wat architectuur kan betekenen.'

Hoe dan?

'In negen van de tien gevallen zijn mijn collega's zich niet bewust wat het inhoudt om een beperking te hebben. Voor mij was toegankelijkheid ook altijd een verplichting, die je liever kwijt was dan rijk.'

'Ik was alleen maar bezig met het esthetische gedeelte. Maar als je ziet hoeveel regie en zelfstandigheid mensen terug kunnen krijgen als je rekening houdt met hun beperking, kun je er juist heel veel winst in behalen.'

Toegankelijke architectuur is dus vaak niet mooi?

'Het ziet er al snel uit als een zorgomgeving. Dat zou niet zo moeten zijn – mensen met een beperking hebben net zo goed een gevoel voor esthetica. Het is een hele uitdaging, maar iets kan heel goed functioneel zijn en tegelijkertijd mooi.'

Wat zijn de grootste obstakels?

'Alle openbare gebouwen moeten toegankelijk zijn, en als dat niet zo is, kun je de eigenaar aanmanen om het zo te maken. De meeste mensen denken dan meteen aan iemand in een rolstoel, maar het moet ook toegankelijk zijn voor mensen die slechtziend zijn of een auditieve beperking hebben. Meestal kun je wel naar binnen, maar toegankelijkheid gaat over meer dan dat. Wat ik veel tegenkom in nieuwbouw is dat er wel een toegang is, maar dat je via de zijdeur of een achterdeur moet.'

Heeft u daar een voorbeeld van?

'Het EYE-filmmuseum in Amsterdam: dat heeft een prachtige ingang, met een soort flauwe trap als rode loper, maar met een rolstoel moet je via de zijkant met een goederenlift omhoog. Ik heb er echt een keer tussen kratten met eten gestaan. Ik wil geen zeurpiet zijn, maar alleen een deurtje en een liftje is niet genoeg.'

Op welk ontwerp bent u zelf het meest trots?

'In Leiden heb ik in een woonhuis het aantal zorgmomenten per dag van tien naar drie kunnen terugbrengen door aanpassingen in het interieur. Nu kan de bewoner weer zelfstandig naar de wc, bijvoorbeeld.'

Dat klinkt alsof het ook best lucratief zou kunnen zijn voor de overheid om rolstoelarchitectuur te subsidiëren.

'Dat zou je haast denken, maar in Nederland komen zorgkosten uit allerlei verschillende potjes. De gemeente gaat niet voor zo'n woningaanpassing betalen omdat de zorgkosten weer uit een ander potje van een andere instantie komen. Het is hier allemaal goed geregeld, begrijp me niet verkeerd, maar dat zou echt beter kunnen.'

'En veel belangrijker dan het geld, is de zelfstandigheid die mensen terug kunnen krijgen door aanpassingen in een woning. Daarom ben ik nu bezig met de vraag hoe ik mijn collega's meer bewustzijn kan bijbrengen, om te zorgen dat iedereen vanaf het allereerste begin over toegankelijkheid nadenkt. Want als er eenmaal een ontwerp ligt, zit je als architect niet op adviezen te wachten: kun je weer opnieuw aan de bak.' **SW**

Ed. Bijman, Toegankelijke architectuur
Lezing, 12 december, 19.30, Lipsius, toegang gratis

'Kanalen om fraude te melden werkten niet'

> Vervolg van de voorpagina

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit adviseert de universiteit om al het Leidse werk van de psycholoog tegen het licht te houden. Dat gaat ook gebeuren: er wordt een nieuwe commissie in het leven geroepen voor deze taak.

Universitair woordvoerder Caroline van Overbeeke weet niet precies wanneer die commissie van start zal

gaan, 'maar dat zal niet heel lang duren. We willen dit met de grootste mogelijke spoed oppakken.'

Er ligt werk genoeg: de onderzoeker was al sinds het begin van deze eeuw aan Leiden verbonden (ze promoveerde hier in 2005). Alleen al in de medische databank PubMed staan meer dan honderdveertig Leidse publicaties van haar hand, over uiteenlopende zaken als muzieklles, cocaïnegebruik, aminozuren

als voedingssupplement, boeddhisme, creativiteit en nog veel meer.

De CWI rondt haar rapport af met de opmerking dat 'in dit gehele dossier de geëigende kanalen om mogelijke inbreuken op de wetenschappelijke integriteit vroegtijdig te signaleren, niet hebben gefunctioneerd.'

Van Overbeeke: 'Die opmerking van de commissie nemen we heel serieus; daar gaan we goed naar

kijken.' Zou het feit dat de leider van de onderzoeksgroep ook haar echtgenoot was er iets mee te maken kunnen hebben? 'Daar kan ik niet op ingaan. Wij houden vast aan anonimiteit.'

De betrokken onderzoeker en haar man reageerden niet inhoudelijk op een verzoek om meer informatie. 'Ik voel me momenteel erg overweldigd', laat ze per mail weten. **BB**

Nieuws

Archeologie maakt ruimte

Archeologie levert vijfhonderd vierkante meter aan ruimte in om plaats te maken voor andere afdelingen. De faculteit had namelijk zo'n elfhonderd vierkante meter over, constateerde de universitaire vastgoedafdeling na een inventarisatie. Andere plekken van de universiteit kampen met ruimtetekort, dus zij wilden kijken waar er nog wel plek was. Er wordt onder meer ruimte gemaakt voor het Centrum van Milieuwetenschappen, die in hetzelfde gebouw zitten, en er komen twintig werkplekken voor Brightspace, de opvolger van Blackboard, vertelde bestuurslid Suzy Sirks-Bong tijdens de faculteitsraadvergadering van afgelopen dinsdag. Bij elkaar zo'n vijfhonderd vierkante meter. 'Dan blijft er ook ruimte voor ons om te groeien. We hebben niet alles weggegeven'.

Kerstdiner met een international

De universiteit heeft op de medewerkersite een oproep geplaatst voor het 'Holiday Hosting Program', waarbij iemand een internationale student kan uitnodigen voor een kerstdiner. 'Via dit programma krijgen internationale studenten die niet naar huis gaan met kerst de kans om een Nederlands kerstdiner mee te maken. En hebben Nederlandse studenten en gezinnen de kans om over andere culturen te leren', schrijft de uni. Mensen kunnen zich opgeven voor zowel kerstavond als eerste kerstdag. Aanmelden kan tot 18 december.

Beurspromovendi boos

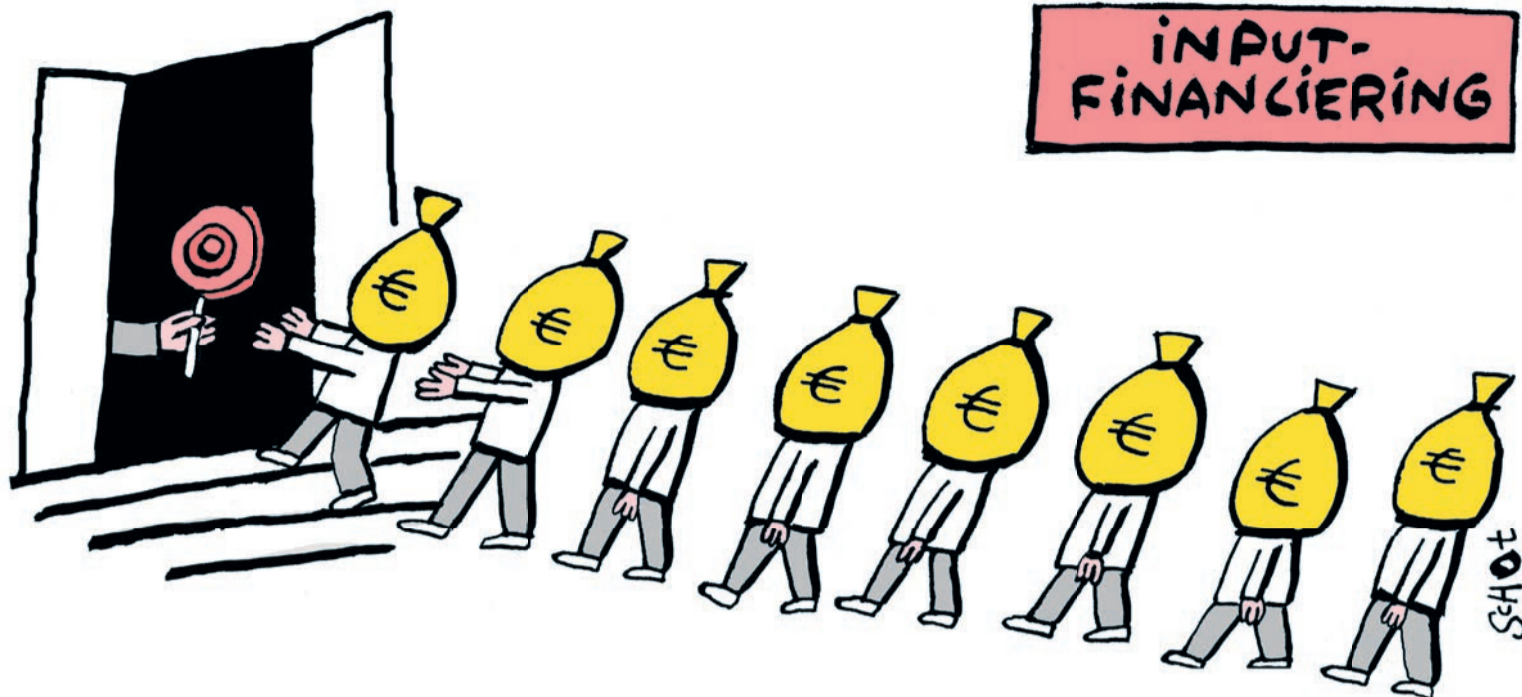
Groningse promovendi hebben een manifest geschreven, waarin ze oproepen om het experiment met zogeheten beurspromovendi te beëindigen. Dit is een idee uit 2016: promovendi zijn in dat bursalestelsel geen werknemers, maar studenten. Die zijn flink goedkoper: ze krijgen een studiebeurs in plaats van een salaris, en zo kan je er meer van aanstellen. Alleen de universiteiten van Rotterdam en (vooral) Groningen wilden eraan meedoen. Dat experiment zou stoppen, maar minister Van Engelshoven besloot na druk uit de Tweede Kamer om er toch nog een extra aanvraagronde te openen. De aanpak schept twee soorten promovendi, met verschillende salarissen en arbeidsvoorwaarden. Terwijl ze - volgens het manifest - wel hetzelfde werk uitvoeren. Behalve een einde aan het experiment eisen ze ook financiële compensatie voor het werk dat onder een studentencontract is verricht.

Vindicat mag weer meedoen

Studentenvereniging Vindicat is weer in genade aangenomen door de besturen van de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool. De vereniging kreeg sinds september 2017 geen bestuursbeurzen meer, en mocht niet meedoen aan officiële plechtigheden van de universiteit en hogeschool. Deze sancties werden opgelegd omdat leden van de vereniging betrokken waren bij een reeks incidenten. De vereniging heeft nu onder voorwaarden weer een accreditatie gekregen.

Snouck Hurgronjeprijs

De Leidse Reanimatiedag heeft de Snouck Hurgronjeprijs 2019 gewonnen. Dat was een initiatief waarbij alle inwoners van Leiden een reanimatiecursus konden volgen, onder meer in de panden van verschillende Leidse studentenverenigingen. De prijs wordt komt van het Leids Universiteitsfonds, en is bedoeld voor activiteiten die studenten en de andere inwoners van de stad met elkaar verbinden. Daar hoort een geldbedrag van €5000,- euro bij, die de betrokken verenigingen en hun partners gaan gebruiken om volgend jaar weer zo'n reanimatiedag te organiseren. Dat zal ergens in het voorjaar zijn, een datum is nog niet bekend.

‘Miljard nodig.’ Maar hoe?

Minister geeft toe dat forse investering noodzakelijk is

Minister Van Engelshoven wil de hoge werkdruk in het hoger onderwijs verminderen. Dat blijkt uit de maandag verschenen Strategische Agenda, waarin de plannen van het ministerie van Onderwijs voor de komende vier jaar staan. Maar eigenlijk is er een miljard nodig om de problemen echt op te lossen.

DOOR VINCENT BONGERS Minister Van Engelshoven van hoger onderwijs gaf bij de presentatie van de Strategische Agenda maandag in Utrecht een toespraak waarin ze zei dat 'het zo goed gaat met het hoger onderwijs dat het piept en kraakt: bij studenten, die steeds meer druk ervaren; bij docenten en onderzoekers, die soms schapen met vijf poten zijn, en bij instellingen, die soms worstelen met de aantallen studenten. Dat is niet langer houdbaar.'

Opvallend is dat Van Engelshoven in een interview met *NRC Handelsblad* erkent dat er veel meer geld in het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek moet worden gepompt om deze problemen echt aan te pakken.

Nederland geeft 2,18 procent van

het bruto nationaal product uit aan onderzoek en innovatie. De internationale afspraak is dat dat eigenlijk 2,5 procent moet zijn. Om dat doel te behalen is er 'ongeveer een miljard nodig,' aldus Van Engelshoven. In de agenda wordt dat bedrag niet genoemd.

Dat geld heeft de minister namelijk niet, want ze moet zich aan het regeerakkoord houden. 'Dat ontslaat me niet van de verantwoordelijkheid om te agenderen dat we er nog niet zijn, zegt ze in het *NRC*. 'We zullen opnieuw de discussie moeten openen over extra investeringen.'

De minister heeft dus weinig financiële ruimte maar belooft in de agenda wel maatregelen te nemen om een 'aantal urgente knelpunten' aan te pakken. Zo wordt de bekostiging aangepakt. Universiteiten krijgen geld voor elke student die zich inschrijft. Dat heeft geleid tot 'een sterke prikkel om zoveel mogelijk studenten binnen te halen,' schrijft de minister in de agenda. Die strijd om de student is fnuikend.

Van Engelshoven wil het variabele deel van de bekostiging dan ook kleiner maken. Het vaste deel wordt groter. 'Hiermee wordt de concurrentie tussen instellingen om de studentenaantallen teruggedrongen.'

Ook op het gebied van onderzoek is er 'hevige concurrentie' omdat maar een klein deel van de subsidieaanvragen wordt gehonoreerd. In 2020 wordt dan ook 60 miljoen euro van de tweede- naar de eerste geldstroom overgeheveld om zo 'meer zekerheid te creëren voor onderzoekers en de aanvraagdruk te verminderen.' De universiteiten gaan verder samen met subsidieverstrekker NWO en wetenschapskoepel KNAW werken aan een voorstel om deze overheveling op termijn op te schroeven naar 100 miljoen euro.

Het gaat dus vooral om het schuiven met geld. Extra centen in de pot

voor onderwijs komen er niet. Behalve dan in een vorm van een premie voor onderwijsvernieuwing.

Vanaf kunnen 2020 kunnen docententeams meedingen naar een 'prestigieuze prijs' van 2,5 miljoen euro voor het meest 'succesvolle gerealiseerde onderwijsproject'.

Bij protestbeweging WoinActie is er weinig enthousiasme over de prijs, wel is de organisatie blij dat de minister toegeeft dat er een miljard nodig is om de problemen in het hoger onderwijs echt aan te pakken.

'We blijven actievoeren totdat het geld er daadwerkelijk is,' tweette WoinActie als reactie.

Geen compensatie voor Van Rijn

Minister Van Engelshoven van Onderwijs gaat het advies van de Commissie-Van Rijn uitvoeren. Dat houdt onder andere in dat er 38 miljoen euro van de alfa-, gamma- en medische-faculteiten naar bèta en techniek gaan. De GroenLinks-fractie in de Tweede Kamer ging met een stofkam door de begrotingen van het kabinet en vond 38 miljoen om de getroffen faculteiten te compenseren. De partij diende in november een amendement in om dat geld ook daadwerkelijk los te krijgen. GroenLinks stelt namelijk dat 'méér studenten met minder middelen' onderwijs moeten geven 'niet verantwoord is ten opzichte van de hoge werkdruk.' Het amendement werd echter dinsdag in de Kamer verworpen. D66, de partij van de minister, stemde tegen.

Helpt publicaties open access

In 2018 was 54 procent van alle Nederlandse wetenschappelijke publicaties 'open access'; toegankelijk zonder betaalmuur. In 2020 moet dat 100 procent zijn.

In 2016 besloot toenmalig staatssecretaris Sander Dekker dat in 2020 alle van publiek geld betaalde Nederlandse wetenschap ook publiekelijk toegankelijk moest zijn. Sindsdien stuurt het ministerie van

Onderwijs af en toe een update naar de Tweede Kamer om te vertellen hoe het er mee staat. Vorige maand was er weer een update: in 2018 was 54 procent van de Nederlandse wetenschap betaalmuurvrij, blijkt uit de laatste terugblik.

Nu is 54 procent op zich meer dan de 42 uit 2016, maar het suggereert ook dat Dekkers doelstelling nog niet voor het oprapen ligt. 'Niettemin houd ik vast aan de ambitie van

100 procent open access in 2020,' schrijft minister Van Engelshoven aan de Kamer. 'Tegelijkertijd ben ik ook realistisch en realiseer ik mij dat er nog grote stappen moeten worden gezet.'

In 2019 is er wel extra gas op de openbaarheidslolly gegaan, merkt ze op. Universiteitskoepel VSNU onderhandelt nog met de grote en kleinere uitgeverijen over open access-deals. De universiteitsbiblio-

theken hadden een 'you share, we take care'-programma waar ze het openbaarheidswerk waarnamen voor publicerende onderzoekers - binnenkort wordt duidelijk of dat programma uitgebreid gaat worden. De wetenschapsfinanciers kwamen met hun Plan-S, dat openbaarheid als voorwaarde verbindt aan een subsidie, al gaat dat pas in 2021 in, en zullen de effecten ervan nog later merkbaar zijn. **BB**

D66 wil tijdelijke fietsvlonder

D66 Leiden wil graag dat buurtbewoners de mogelijkheid krijgen om een parkeerplek te laten vervangen door fietsenrekken. De partij heeft daarvoor schriftelijke vragen gesteld aan het stadsbestuur.

'Er schijnt de mogelijkheid te bestaan voor inwoners om bij de gemeente een aanvraag in te dienen voor meer fietsparkeerplekken,' schrijft D66. 'Maar op de gemeentelijke website is hiervan niets (makkelijk) te vinden.'

De partij heeft daarom een ander idee geopperd, in de strijd tegen rondslingerende fietsen in de stad. In hun plan kunnen buurtbewoners een aanvraag indienen, waarna ze een tijdelijke fietsvlonder met plaats voor acht fietsen op de betreffende

parkeerplek krijgen. Als dat goed bevalt, krijgen ze na drie maanden proefdraaien een vast fietsenrek. Het idee is niet nieuw: in Rotterdam bleek het al succesvol. Het stadsbestuur geeft binnen een paar weken antwoord op de vragen. **SW**

Nog geen besluit verkamering

De gemeenteraad wacht op nieuwe cijfers

Het definitieve besluit omtrent het nieuwe verkameringsbeleid is met twee weken uitgesteld, nadat burgemeester Lenferink de raad mededeelde dat hij binnen een paar dagen met nieuwe cijfers komt. D66 vroeg daarop uitstel aan.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Voor dat het besluit werd uitgesteld, was al een uur en drie kwartier vergaderd. Alle partijen kregen nog eens de ruimte om hun standpunt duidelijk te maken en om elkaar daarover te bevragen. Dat was vooral een herhaling van zetten: wel of geen maatwerk per straat, wel of geen hogere quota

(maximale percentages van de huizen in een straat die studentenhuis mogen zijn, *red*) in de binnenstad, wel of geen afstandseis tussen twee verkamerte studentenhuispanden.

Interessanter waren de ingediende moties, die dan wel weer praktisch allemaal werden ontraden door wethouder Wonen Fleur Spijker. De meest opvallende motie kwam van D66, die wil dat het quotum in de binnenstad op 100 procent komt, om zo de spreiding van studenten naar de wijken daarbuiten te voorkomen. Spijker: 'Het college ontraadt deze motie. De systematiek van het voorstel gaat uit van quota in drie gebieden. Ook de motie die hierop volgde, om dan maar het quotum in de

binnenstad te verhogen van 15 naar 20 procent en in de buitenste schil te verlagen van 5 naar 2 procent, werd ontraden omdat 'dit communicerende vaten zijn en we juist zoeken naar een evenwicht', aldus Spijker. De motie van de VVD om maatwerk per straat te leveren in plaats van per wijk, werd door het college 'sterk' ontraden. 'Het is ontzettend rechtsonzeker en ook rechtsongelijk om alleen te handhaven op de plekken waar de meeste overlast is. Dat moeten we echt niet doen, want dit geeft zoveel onzekerheid dat je nog verder van huis bent', zei Spijker.

Wel omarmde de wethouder een motie van CDA, die jaarlijks een actueel overzicht wil van verkamer-

de panden en dat de quota op basis daarvan in de toekomst kunnen worden bijgesteld. 'Een actueel overzicht van de verkamerte panden kunnen we zeker verstrekken', aldus Spijker. Na de behandeling van de moties was het woord aan burgemeester Lenferink, die met zijn verhaal onverwacht voor uitstel van het besluit zorgde: 'Ik verwacht met een paar dagen een veel gedetailleerdere inschatting te hebben - voor de binnenstad - van het aantal verkamerte panden per straat. Met die gegevens zouden we iets gedetailleerder naar een aantal wijzigingsvoorstellen kunnen kijken', aldus de burgemeester.

Hierna, nadat er al een uur en drie kwartier over het beleid was ge-

sproken, vroeg D66-raadslid Sander van Diepen een schorsing aan. Een kwartier later vroeg hij de raad om uitstel: 'Door uw reactie is gebleken dat over enkele dagen meer informatie beschikbaar is, waardoor we niet alleen per wijk maar ook per straat een betere inschatting hebben hoe de situatie is in de binnenstad. Ik wil voorstellen om de behandeling pas over twee weken te doen, zodat we op veel betere cijfers een besluit kunnen nemen dan we nu doen op basis van schattingen per wijk.'

SP, CDA en VVD wilden geen uitstel, maar PvdA, PvdD, CU, Partij Sleutelstad en GL gingen mee in de wens van D66. Het besluit staat nu gepland voor 17 december.

'Racisme bestaat nog steeds'

De oorlog is al lang voorbij, maar racisme en discriminatie bestaan nog steeds, óók op de universiteit. Student life science and technology Nancy Kirolos putte voor haar protestrede 'Things are still the same, unfortunately' uit eigen ervaringen en observaties met discriminatie, zowel op de universiteit als daarbuiten, om mensen hiervan bewust te maken. Ze won met de rede de prijsvraag 'Cleveringa 2.0', en droeg het afgelopen donderdag voor in het Academiegebouw. Een ingekorte versie van haar lezing staat op pagina 10. Foto Marc de Haan

Aanranding in de Doelensteeg

Een 24-jarige vrouw is in de nacht van dinsdag op woensdag aange-rand in de Doelensteeg. Vorige maand werden ook al twee studenten slachtoffer van seksueel geweld.

Het slachtoffer liep 's nachts om 03.06 uur door de Doelensteeg, toen een onbekende man haar vastpakte, haar bedreigde en haar aanrandde, schrijft de politie in een persbericht.

De verdachte is een man van 18 à 25 jaar oud, rond de 1.75-1.80 meter lang, licht getint, normaal postuur en kort donker haar. Hij vluchtte richting de Doelengracht/Sebastiaandoelen en ging daar rechtsaf, richting de Groenhazengracht. Sindsdien is hij spoorloos, schrijft de politie. Het slachtoffer heeft aangifte gedaan.

Hoe de verdachte precies gelopen is, is onduidelijk. Hij is namelijk blijkbaar ook gezien toen hij om tien over drie de Doelensteeg uit kwam rennen, op de kruising bij het Rapenburg. De politie is 'dringend op zoek naar zes mensen die mogelijk getuige waren van het incident. Bij die tweede beweging kwam hij langs drie of vier personen die kort daarvoor op de Doelenbrug met twee anderen stonden te praten. De politie vraagt of die personen, of anderen die over meer informatie beschikken, contact kunnen opnemen met de recherche.

Binnen appgroepen van studenten gaan al langere tijd berichten rond over het incident, met de waarschuwing niet alleen over straat te gaan en verdachte situaties direct te melden bij de politie.

Vorige maand waarschuwden stu-

dentverenigingen hun leden al na een verkrachting en een aanranding in het centrum van Leiden. De burgemeester en de politie verzekerden dat er geen sprake is van een serie-aanranding, of een plotselinge toename van incidenten. **AK**

'Maak melding van aanranding'

Leidse burgemeester Henri Lenferink gaat onderzoeken hoe de aangiftebereidheid na een seksueel misdrijf verbeterd kan worden.

De gemeenteraad had vragen gesteld na signalen over nieuwe incidenten in de binnenstad. Volgens Lenferink is er vorige week een melding gedaan van een poging tot aanranding, en twee meldingen van 'achterna rennen'. Hij benadrukte dat er geen sprake is van een serie-aanranding of -verkrachter: 'Daarvoor lopen de signalen te ver uiteen.' Hij ziet veel onrust op sociale media, en zegt dat veel van de signalen die daar vandaan komen terug te voeren zijn naar hetzelfde incident: 'Dat suggereert veel incidenten, terwijl dit niet het geval is.'

Wel wil hij praten over aangiftebereidheid bij dit soort misdrijven. 'Er is sprake van een *dark number*, omdat mensen geen melding maken en geen aangifte doen. En zonder aangifte kan je ook geen

onderzoek starten', zei de burgemeester vorige week tijdens de gemeenteraadsvergadering. De slachtoffers willen vaak de dader niet voor het leven in de problemen brengen, als het om een bekende gaat. Of ze kijken op tegen het 'gedoe' dat erbij komt kijken als je aangifte doet. 'Dat is begrijpelijk, maar het is ook niet goed', aldus Lenferink. 'Zo houd je een maatschappelijke misstand in stand. We willen kijken of we daar iets aan kunnen doen.'

Na een verkrachting en een aanranding in november ontstond er onrust onder studenten, en waarschuwden verenigingen hun leden om niet alleen over straat te gaan. De burgemeester ziet geen aanleiding om extra maatregelen te treffen: het aantal zedenincidenten in Leiden ligt nagenoeg even hoog als voorgaande jaren. Er is wel verscherpt toezicht, en hij is in gesprek met studentenverenigingen en de politie, om te kijken hoe 'de geest weer terug in de fles kan'.

Minister legt NSE vast in wet

Minister Van Engelshoven van hoger onderwijs wil dat de universiteiten en hogescholen verplicht meedoen aan de Nationale Studenten Enquête (NSE). Er is al jaren een hoop gedoe rond de vragenlijst en de minister wil daar vanaf door de enquête in de wet vast te leggen.

De minister wil de studievoorzichting beter regelen. Een van de graadmeters van studententevredenheid is de NSE. Universiteiten en hogescholen moesten altijd al hard werken om een fatsoenlijk aantal studenten zo ver te krijgen om de vragenlijst in te vullen. Maar sinds de invoering van Algemene Verordening Gegevensbescherming, oftewel de AVG in 2018, is de enquête in de soep gelopen.

Zowel de hogescholen als de universiteiten gaven aan met oog op deze privacywetgeving minder gegevens te kunnen aanleveren voor de NSE dan voorgaande jaren, schrijft

de minister aan de Tweede Kamer.

Studiekeuze123, die de enquête afneemt, besloot vervolgens deze gegevens bij de student zelf op te vragen. Die aanpak 'bleek foutgevoelig te zijn en heeft samen met technische problemen geleid tot fouten in de data.'

De fouten konden wel hersteld worden, en de universiteiten werkten mee aan die procedure. De hogescholen hadden echter geen vertrouwen in de hersteloperatie. Daarnaast betekende meewerken dat ze alsnog in overtreding van privacywetgeving zouden kunnen zijn.

'Er bestond dus verschil van inzicht over de wettelijke mogelijkheden onder de AVG', aldus de minister. 'Met dit voorstel wordt een deugdelijke wettelijke grondslag gegeven aan de gegevensverwerking die nodig is voor de NSE; dat kan dus niet langer een bezwaar vormen.'

Het CDA stelt de nodige vraagtekens bij het wetsvoorstel. De enquête

is volgens de fractie een 'een uiting van subjectieve studiekeuze-informatie en daarmee een te beperkte reden voor deze voorgestelde wetswijziging.'

Van Engelshoven ziet dat uiteraard anders. Het is niet 'vanzelfsprekend dat er een aanbod is van studiekeuze-informatie dat objectief, betrouwbaar en vergelijkbaar is. Daarom is het van belang dat het verzamelen en verspreiden van studiekeuze-informatie als wettelijke taak wordt aangemerkt.'

De minister merkt verder op dat de Nationale Studenten Enquête slechts een deel is van het pakket aan studiekeuze-informatie die in de wet wordt opgenomen. **VB**

Lamme Leidse Memes

het is altijd zo'n gedoe om helemaal naar de UB te gaan

Er is daar toch nooit plek

Plus ik studeer toch beter thuis

En dan kan ik ook even tussendoor Netflixen haha

Achtergrond

Waiting (for Meaning) (1988), olieverf op doek, 50 x 70 cm.

Ik neem mezelf als

Beeldend kunstenaar Marlene Dumas geeft de Huizinga-lezing

De Zuid-Afrikaanse kunstenaar Marlene Dumas wil graag weten hoe mensen kijken. En dat leidt soms tot verwarring. 'Seks is nie mijn hoofdpunt nie.'

DOOR VINCENT BONGERS De deur van het kantoor van kunstenaar Marlene Dumas in de Amsterdamse Pijp zwaait open. Op een kast is een poster van *Charlie Hebdo* geplakt. Op de vloer ligt een kleurrijk kleed met daarop de letters 'LOVE' – een ontwerp van de Amerikaanse popart-kunstenaar Robert Indiana. Dumas (66), geboren in Zuid-Afrika en sinds 1976 wonend in Nederland, staat naast een grote tafel vol met allerlei papieren en boeken. 'Ik ben altijd aan het rondspringen van het ene naar het andere onderwerp.' Ze grijpt met haar handen naar haar hoofd, waaruit steeds weer nieuwe ideeën lijken te tuimelen. Soms duikt er een mespuntje Afrikaans op in haar taalgebruik als ze vertelt over de Huizinga-lezing die ze vrijdag in de Pieterskerk geeft.

De lezing is vernoemd naar de historicus Johan Huizinga (1872-1945), die onder andere de wereldberoemde boeken *Herfstij der Middeleeu-*

wen en *Homo Ludens* (de spelende mens) schreef.

Dumas' tafel dient als *storyboard* voor de lezing. Op een plaatje heeft ze een post-it geplakt met de tekst: 'pissende vrouw, ets, 1631'. Daaromheen liggen cartoons van Gumbah, afbeeldingen van werken van Rembrandt, *stills* uit de stomme film *De passie van Jeanne d'Arc* (1928) en de 444-lustrum-editie van *Mare*.

Kikkers

'Dit is grotendeels de loop van het verhaal, verduidelijkt ze. 'Overal in de kerk zijn gedenktekens en grafstenen te zien. Bijvoorbeeld het graf van de man die zich bezighield met kikkers. Wacht ik zoek hem even op.' Bladerend in een boek over de Pieterskerk: 'Ah, daar is hij! Petrus Camper, een achttiende-eeuwse Leidse arts, anatoom, zoöloog én verloskundige. Hij werd wereldberoemd door zijn onderzoek naar het gezang van de kikker. Dat vind ik nou prachtige informatie. En over kikkers gesproken...'

Dumas pakt een cartoon uit een oude Amerikaanse *Playboy*. Op de tekening is een vrouw te zien die kijkt naar een kikker met een kroon op zijn kop. 'De kikker zegt tegen de vrouw: "In a less sexually sophistica-

ted day and age, a simple kiss would break the spell and turn me back into a prince, but now it requires a blow job!" Het is heel simpel en kinderlijk, getekend, dat vind ik mooi. Je bent als lezer echt verbaasd als de kikker die opmerking maakt. Juist omdat het helemaal geen sexy cartoon is, moet je lachen.

'Het onverantwoordelijke gebaar',

'Mijn ideaal: met zo weinig mogelijk iets neerzetten'

heet haar lezing. 'Maar de ondertitel is: "Ga terug naar waar jij vandaan komt". Als politici dat zeggen, dan is het altijd lelijk en bot. In zo'n uitspraak zitten heel veel vooroordelen en veronderstellingen. Dat het land waar je nu bent, niet jouw land zou zijn. Dat als je ergens vandaan komt, je ook wel op een bepaalde manier zou denken en doen. Ik denk niet op een nationalistische manier, maar vraag me af: waar kom je echt vandaan? Eigenlijk uit je moeder. Wat is oorsprong? Daar wil ik het over hebben.'

Gay porn

Dumas zal in haar lezing ook ingaan op haar eigen werk. 'Ik neem mezelf als proefkonijn. Hoe ik worstel met beelden en woorden om tot een kunstwerk te komen. Het schilderij *Waiting (for Meaning)* (1988) is een werk waar ik heel veel van hou. De titel is niet "Naakt op bed" of "Vrouw op bed". Veel mensen die dat schilderij zien denken dat het een vrouw is, maar dat hoeft helemaal niet. Er zit een bepaalde abstractie in. Hoe je zo'n werk ziet, is voor iedereen anders. Maar dat geldt eigenlijk voor alles. Dat is met erotiek en liefde ook zo. Ze toont een werk uit 2002 met de titel *Male Beauty*. Op het schilderij is een zwarte man te zien die met zijn rug naar de kijker staat. Hij staat wijdbeens en spreid zijn billen, een expliciet pornografische pose. 'Ik laat dit zien omdat je moet oppassen met interpretaties. Als je uit Zuid-Afrika komt, is er al snel de vermoede link met Apartheid. Dit schilderij moest wel een commentaar zijn op de geschiedenis van het land, las ik ergens. Maar met Apartheid heeft het helemaal niets te maken. Na vrouwelijke pin-ups had ik een serie over mannen in seksuele poses gemaakt, en had om dat te

doen naar *gay porn* gekeken. Daar komt dit werk ook uit voort.'

Maar andersom gebeurt het ook. 'Dan lees je in een kunsttijdschrift of een boek iets waarvan je denkt: "Wat is dit nou?" Dan gaat het vaak over erotiek, maar seks is eigenlijk *nie mijn hoofdpunt nie*.'

Hartverscheurend

Dumas groeide op in Zuid-Afrika. 'Ik kom van een wijnboerderij.' Dumas doet alsof ze een drankje achteroverslaat. 'Uit Kuilsrivier, een klein plaatsje tussen Stellenbosch en Kaapstad met een kerk en een kroeg. En de vrouwen mochten die kroeg niet in. Ik ging studeren aan de University of Cape Town - die was progressiever dan die van Stellenbosch. UCT had een *film society*, daar kon ik dingen zien die nergens anders te zien waren, zoals films van Ingmar Bergman. Ik begreep niet altijd alles, maar ik dacht wel: "Dit is de kunstvorm van onze tijd."

'Ik heb in de jaren 70 op de Kunstacademie nog net het klassieke modeltekenen gehad. Dan ging er zo'n lieve naakte dame in een bepaalde pose zitten. Die zat dan verveeld naar ons te kijken. Het was niet erotisch, dat was ook helemaal niet de bedoeling. Maar ik was geïnteres-

Male Beauty (2002), inkt en acrylic op papier, 125 x 70.

Osama (2010), olieverf op doek, 50 x 40 cm. Foto's Peter Cox

proefkonijn

seerd hoe je wel naakt kon gebruiken. Dat zag ik bijvoorbeeld in films als *Hiroshima mon amour* (1959). Die had alles: de liefde, de oorlog, de seksualiteit, niet moraliserend en ook nog eens hartverscheurend. Dat was echt een inspiratie voor mijn schilderkunst. Ik zie een beeld dat associaties oproept en dat leidt dan tot een schilderij.

'Op dat ene shot ziet Bin Laden eruit als een lieve Jezus'

Het is niet van belang hoe lang een been of een arm is. Een paar lijnen zijn soms genoeg. Niet te veel horror, niet te veel surrealisme. Mijn ideaal is om iets met zo weinig mogelijk neer te zetten.'

In 1976 kreeg Dumas een beurs en vertrok naar Nederland. 'Het was niet alsof ik uit de bundus (wildernis, red.) kwam en dat Amsterdam een soort wonderstad voor mij was. Ik heb wel heel erg genoten van het feit dat Nederland een stuk minder gewelddadig was en is dan Zuid-Afrika. Dat je als vrouw 's nachts alleen

over straat kan. Zuid-Afrika had toen ook nog geen museumcultuur. Nederland wel en de kranten hier hadden culturele katernen. Ik kon ook alle politieke boeken lezen die daar verboden waren.'

In die tijd was de schilderkunst trouwens niet erg hip. 'Je zag veel *performance art*. Ik experimenteerde er ook wel mee, maar het voelde *fake*. 'Als ik een slecht schilderij maak, dan vind ik dat jammer, maar het is niet nep. Het is mijn vorm. Soms werk je aan een tentoonstelling en dan denk je achteraf: dit was minder en dat was beter. Het heeft ook te maken met de tijdsdruk. Bij sommige schilderijen denk ik: "Dit is meer een poging tot iets."

Galerij van schurken

Bepaalde werken zorgden voor de nodige opschudding. Zo schilderde Dumas in 2005 Mohammed B., de moordenaar van Theo van Gogh. Ze slaakt een zucht. 'Ah, ja. Ik heb hem geschilderd, maar ik heb bewust zijn naam niet genoemd. Het werk heeft namelijk de titel *The Neighbour*. Ik was in die tijd sowieso bezig met het idee van een *most wanted*-lijst. Elke tijdperiode heeft een galerij van schurken, of bevolkingsgroepen waarvoor we

blijkbaar bang moeten zijn.

'Bij sommige schilderijen ga je later twijfelen: "Pffff, misschien had ik ze nooit moeten maken." Niet omdat de intentie verkeerd was, maar omdat mensen er mee aan de haal gaan, of het helemaal verkeerd begrijpen. In de kroeg vond iemand dat ik meer sympathie voor Mohammed B. had dan voor de vermoorde omdat ik hem had geschilderd. Daar was ik echt door ontsteld. Dat is na-

melijk helemaal niet zo.'

Bij het gemoedelijke portret van Osama bin Laden (uit 2010) speelde iets anders. 'Hij was voor sommige mensen een soort Che Guevara-figuur geworden. Dat vond ik interessant. Je zag ook T-shirts met een foto van Bin Laden er op. Vooral dat ene specifieke shot, waar hij eruitziet als een lieve Jezus. Ik werk met de interpretatie van beelden en ik wil graag weten hoe mensen kijken, dus dan

krijg je ook reacties. Soms kan dat een beetje *too much* worden, en denk ik: "Geef me rust." Maar ik mag niet klagen: het is beter dat een schilderij leidt tot discussie dan dat het alleen "mooi" of "lelijk" wordt gevonden.'

Marlene Dumas, *Het Onverantwoordelijke Gebaar - of ga terug naar waar jij vandaan komt*. Huizingalezing, Pieterskerk, vrijdag 6 december, 19.15u, €15

The Visitor werd geveild voor meer dan zes miljoen dollar

Beeldend kunstenaar Marlene Dumas werd in 1953 in Kaapstad geboren. Ze studeerde schone kunsten aan de universiteit van Kaapstad.

In 1976 ontving ze een beurs om in Nederland een opleiding te volgen bij kunstenaarswerkplaats Ateliers '63 in Haarlem en vestigde zich in Amsterdam waar ze nu nog steeds woont. Dumas studeerde ook nog een jaar psychologie aan de Universiteit van Amsterdam.

In de jaren 80 brak ze door. Inmiddels heeft zij onder andere solo-exposities gehad in het Stedelijk Museum

in Amsterdam, het Museum of Modern Art in New York en het Tate Modern in Londen.

Ook ontving ze eredoctoraten van de universiteiten van Kaapstad, Stellenbosch en Antwerpen.

In 2005 werd het schilderij *The Teacher (Sub A)* (1987) voor 3,34 miljoen dollar verkocht. Op dat moment was dat het hoogste bedrag ooit betaald voor een werk van een nog levende vrouwelijke kunstenaar.

In 2008 werd het schilderij *The Visitor* (1995) voor meer dan zes miljoen dollar door Sotheby's geveild.

Achtergrond

Soms zit ik uren op een muurtje

Privédetective komt vertellen over haar werk

Privédetectives bestaan echt, en doen precies wat je denkt dat ze doen. Carina Eikenboom – nog nooit betrap – geeft er volgende week een lezing over. 'Als man val je meer op.'

DOOR SUSAN WICHGERS Vijftien jaar lang werkte Carina Eikenboom voor de politie, maar daar zag ze tot haar grote frustratie hoe aangiftes vaak op de plank belandden. Daarom begon ze zo'n acht jaar geleden een eigen particulier recherchebureau – maar, zegt ze zelf: 'Privédetective spreekt meer tot de verbeelding.'

'Ik heb gave dingen gedaan bij de politie, maar dat ze niks met civiele zaken kunnen, daar was ik klaar mee', vertelt ze. 'Nu kan ik mensen met dat soort zaken wel helpen.'

Als voorbeeld noemt ze een bedrijf met een medewerker die steelt. 'Je kunt dan wel een procedure tegen iemand aanspannen, maar het probleem is dat het een hele lange weg is. Wij merken dat mensen vaak allang blij zijn als het stopt: dat ze gewoon afscheid kunnen nemen van een medewerker.'

Nadat ze een aanvraag krijgt, komt een klant eerst op gesprek. Die aanvragen kunnen voor van alles zijn: stalkingzaken, onrechtmatig ziekteverzuim, alimentatiefraude. Alleen als ze het gevoel heeft dat een klant niet de waarheid spreekt of dingen achterhoudt, neemt ze een zaak niet aan.

Vervolgens begint ze een dossier aan te leggen. In het strafrecht zou dat onrechtmatig verkregen bewijs zijn, maar in civiele zaken werkt dat anders. Een civiele rechter vraagt zich vaak niet af waar het bewijs vandaan komt, terwijl je in het strafrecht uitvoerig moet omschrijven hoe je eraan bent gekomen.

Toch kan Eikenboom niet zomaar een onderzoek starten: 'Je moet aan

De Amerikaanse televisie- en filmreeks *Veronica Mars* gaat over een scholier die een bijbaan als privédetective heeft.

twee voorwaarden voldoen. Er moet sprake zijn van een gerechtvaardigd vermoeden, en het doel moet niet op een andere manier te bereiken zijn.'

Het begint met kijken wat je op het internet over iemand kan vinden. Daarna volgt meestal observatie, om iemand op foto of film vast te leggen. 'Soms zit ik uren op een muurtje of in een auto te wachten tot iemand uit een woning komt. Dat kan heel saai zijn.' Ze is nog nooit betrap. 'Als je het goed doet, zou dat ook niet moeten gebeuren.' Dat ze een vrouw is, helpt daar ook wel bij, denkt ze. 'Als man val je meer op, daar wordt sneller wat achter gezocht.'

Volgende stap: een confronterend gesprek. 'In negen van de tien gevallen doen we dat. Iedereen heeft recht op wederhoor. Sommige mensen liegen glashard, ook al hebben we bewijs. Maar wat wij ervan vinden is niet relevant. Dat is aan de rechter. Al stopt het trouwens ook vaak na een confrontatie.'

De zaak die haar het meest is bijgebleven, is die van een horeca-werkneemster die niet meer kon werken vanwege polsletsel. De werkgever kreeg signalen dat ze ondertussen wel dagelijks aan het kickboksen was. 'Uiteindelijk heb ik zelf aan een van haar kickbokslessen meegedaan

om te kijken hoe zwaar het was. Nou, absoluut te zwaar voor iemand met polsletsel. Ze is er met boter en suiker ingegaan.'

Voor een andere zaak moest Eikenboom eens de grens over. 'Een familie had al twee jaar last van een stalker. Hun leven werd verwoest, ze zaten echt in zak en as. Het bleek een Italiaanse vrouw te zijn en een bekende van de familie.'

De stalker in kwestie zat in een slachtofferrol; de familie had nooit kunnen denken dat zij het was. 'Die zaak heeft zeker wel een paar maanden geduurd. Uiteindelijk zijn we drie dagen naar Italië gegaan en hebben

we haar ter plekke geconfronteerd. Daarna stopte het. De familie was zo blij dat ze hun leven terug hadden.'

Is ze nooit bang? 'Kickboksen in dezelfde les als het subject kwam wel heel dichtbij - normaal gesproken blij je met observaties juist zoveel mogelijk weg. Wat als ze dan opeens een praatje was gaan maken? Maar echt bang ben ik nooit. Door ervaring weet ik inmiddels wat ik kan verwachten.'

Lezing privédetective Carina Eikenboom, Kamerlingh Onnes Gebouw, woensdag 11 december, 19.15, toegang gratis

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week bijles en huiswerkbegeleiding op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 28 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs:** *Ne-

derlands, 3 mavo. *Nederlands, 4 havo. *Engels, 4 havo. *Engels, Nederlands, biologie, brugklas mavo-havo. *Engels, brugklas vwo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Op **14 en 15 december** vindt de **KV Leihallenmarkt** plaats in het Leidse Pesthuis. Zin in een weekend struinen, eten, drinken, muziek en vermaak? Kom langs of huur een kraam! www.kleedvermaak.nl

Academische Agenda

Dhr. A.P. Mechev hoopt op maandag 9 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Orchestration of Distributed LOFAR Workflows'. Promotoren zijn prof. dr. H.J.A. Röttgering en prof. dr. A. Plaats.

Dhr. Y. Xiao hoopt op dinsdag 10 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Novel factors modulating AGC kinase signaling-controlled polar auxin transport'. Promotor is prof. dr. R. Offringa.

Dhr. K.M. Bastiaans hoopt op dinsdag 10 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Probing quantum materials with novel scanning tunneling microscopy techniques'. Promotor is prof. dr. J. Aarts.

Dhr. N.D.S. Langeveld hoopt op dinsdag 10 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Matching, entropy, holes and expansions'. Promotor is prof. dr. W.T.F. Frank.

Dhr. A.A. Cuperus hoopt op dinsdag 10 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Virtual experience, real impact: The influence of virtual reality on memory and behaviour'. Promotor is prof. dr. A.W.M. Evers.

Mw. M. van der Meulen hoopt op dinsdag 10 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Sociale We-

tenschappen. De titel van het proefschrift is 'The social brain in middle childhood'. Promotor is prof. dr. E.A. Crone.

Mw. J.S.M. Boot hoopt op dinsdag 10 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Van gilde tot ROC. Geschiedenis van het vakonderwijs in de stad Leiden'. Promotoren zijn prof. dr. W. Otterspeer en prof. dr. S. Karsten.

Mw. J.S.M. Boot hoopt op dinsdag 10 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Van gilde tot ROC. Geschiedenis van het vakonderwijs in de stad Leiden'. Promotoren zijn prof. dr. W. Otterspeer en prof. dr. S. Karsten.

Dhr. K. van der Blom hoopt op woensdag 11 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Multi-Objective Mixed-Integer Evolutionary Algorithms for Building Spatial Design'. Promotoren zijn prof. dr. M.T.M. Emmerich en prof. dr. T.H.W. Bäck.

Dhr. K. Azadbakht hoopt op woensdag 11 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Asynchronous Programming in the Abstract Behavioural Specification Language'. Promotor is prof. dr. F.S. de Boer.

Mw. G.K. van Rooijen hoopt op woensdag 11 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'Goddesses of Akragas'. Promotor is prof. dr. N. Sojc.

Mw. J.E.M. Schild hoopt op woensdag

11 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Monetary Valuation of Water-related Ecosystem Services'. Promotor is prof. dr. ir. P.M. van Bodegom.

Dhr. I. Zibat hoopt op woensdag 11 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Between Freedom and Fixity: Artistic Reflections on Composition and Improvisation'. Promotoren zijn prof. dr. M.A. Cobussen en prof. dr. R.J. Barrett.

Dhr. S.E. van Terwisga hoopt op woensdag 11 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Demographics of Protoplanetary Disks: from Lupus to Orion'. Promotoren zijn prof. dr. E.F. van Dishoeck en prof. dr. M. Hogerheijde.

Mw. E.M. Dutton hoopt op donderdag 12 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Language diversity in the psycholinguistic study of sentence form variation'. Promotoren zijn prof. dr. N.O. Schiller en prof. dr. M.G. Kossmann.

Dhr. P. Cazzoletti hoopt op donderdag 12 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Not so smooth after all: resolving dust and gas structures in protoplanetary disks'. Promotoren zijn prof. dr. E.F. van Dishoeck en prof. dr. L. Testi (ESO).

Dhr. C. Georgiou hoopt op donderdag 12 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The alignment of galaxies across all scales'. Promotoren zijn prof. dr. K.H. Kuijken en prof. dr. H. Hoekstra.

Dhr. C.A. Engberts hoopt op donderdag 12 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Conflicting virtues in scholarship: Moral Economies in Late Nineteenth-Century German Academia'. Promotoren zijn prof. dr. H.J. Paul en prof. dr. K. Wils (KU Leuven).

Dhr. J.M. Bakker hoopt op donderdag 12 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Manipulating endosomal systems: the molecular mechanism of transport decisions and Salmonella-induced cancer'. Promotor is prof. dr. J.J.C. Neefjes.

Mw. K. van der Tuin hoopt op donderdag 12 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Joining forces in endocrine cancer genetics'. Promotoren zijn prof. dr. J. Morreau, prof. dr. T.P. Links (UMC Groningen) en prof. dr. F.J. Hes (UZ Brussel).

Dhr. K. Sunku hoopt op vrijdag 13 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Connecting dots between natural and artificial Photosynthesis'. Promotor is prof. dr. H.J.M. de Groot

de **Kattekop** kinderdagverblijf

2018 REGIO AWARD WINNAAR ZUID HOLLAND*

Ouders beoordeelden ons dagverblijf in een onafhankelijk onderzoek met een **9.1** 45 reviews

Het is de 5de keer op rij dat de Kattekop de Regio Award Zuid Holland ontvangt.

Al ruim 35 jaar hét kinderdagverblijf exclusief voor medewerkers en studenten van de Universiteit Leiden en gelieerde instellingen. Op loopafstand van station Leiden C.S. Open van 07.30 uur - 18.30 uur.

Meer informatie | www.dekattetekop.nl | tel. 071 517 6363

*Reviewplatform Quebble / tevreden.nl

Niet alleen maar scoren

De waardering van wetenschappers moet op de schop, vindt hoogleraar evaluatiestudies

De evaluatie van wetenschappers moet anders, vinden subsidieverstrekkingen en universiteiten. Expert Sarah de Rijcke geeft een voorzet. 'Leg niet al je medewerkers langs dezelfde meetlat.'

U werd twee jaar geleden hoogleraar wetenschaps- en evaluatiestudies. Dit jaar besluiten alle Nederlandse wetenschapsorganisaties dat ze wetenschap anders moeten evalueren. Toeval?

'Dat *position paper* van de kenniscoalitie (zie kader) is het resultaat van een discussie die al langere tijd gaande is, en die ook in Nederland steeds meer gevoerd werd. Mijn benoeming is daar ook een uiting van. Het is ook een lokaal iets: al in 2010 besloot het Leidse Centrum voor Wetenschap en Technologie Studies om een onderzoeksprogramma op te zetten naar hoe prestatie-indicatoren gebruikt worden in de wetenschap. Een kritische blik is mede belangrijk omdat we hier zelf ook indicatoren produceren.'

Dat programma richtte zich eerst vooral op de biomedische wetenschappen. Waarom juist dat vakgebied?

'Omdat er daar al veel discussie was: publiceren we niet teveel, zijn citatiescores niet te belangrijk geworden? Wij wilden daar met een analytische blik naar kijken. Hoe die scores meewegen in formele evaluaties, maar vooral ook hoe het uitwerkt in de dagelijkse praktijk.'

En?

'Op de wetenschappelijke werkvloer maken mensen voortdurend beslissingen over welke kant ze opgaan. Denk aan de promovenda die samen met haar begeleider overlegt over wat belangrijke onderzoeksvragen zijn. Daarin speelt het blad waar je de antwoorden kan publiceren mee. Of de vraag met welke onderzoekers je gaat samenwerken. Dat gaat over inhoud, maar ook over waar zo'n samenwerking qua impact toe kan leiden. Bij de beslissingen over waar je moet publiceren, wegen die indicatoren uiteraard ook mee. Die vermenigting overall is het belangrijkste argument waarom het zo moeilijk is om bepaalde indicatoren los te laten: mensen zijn zo gewend er werk mee te evalueren.'

Bij een bijeenkomst over deze vraagstukken klonk vanuit de jongere onderzoekers ook een ander geluid. Die *metrics* zijn misschien wat plat, maar ze zijn ook objectief en duidelijk, en geven precies aan wat er van je verwacht wordt.

'Het is niet zo dat we nu van keiharde metingen afstappen, en ineens supersoet worden. Het is niet of/of. Je moet een besluit nemen over wat je strategie is als groep, maar ook als faculteit of universiteit, en dan meer maatwerk inbouwen waarop je wordt geëvalueerd. Dat is ingewikkeld, want je laat een standaard los waarmee iedereen werkt.'

En wat komt daar dan voor in de plaats?

'Als je bedenkt wat je missies zijn, welke mensen daarbij passen, en voor welke doelgroepen je werkt, kun je daar heel harde criteria over afspreken. Voor de ene wetenschapper is het: die onderzoekslijn opzetten, en daar horen die- en die tijdschriften bij. Voor een ander is het: samen met bepaalde bedrijven een product helpen ontwikkelen. Het begint met het formuleren van een strategie.'

Nu gaat het toch weer over tijdschriften...

'We merken in ons onderzoek naar de biomedici dat de bladen met de hoogste reputatie niet perse de bladen zijn die iedereen leest. Een onderzoeker zei letterlijk: "Wat ik zelf het liefste lees om mijn vakgebied bij te houden, zijn bladen die niet voldoende meetellen." Maar als je *peers* het lezen, dan zou het blad goed genoeg moeten zijn.'

En die strategie, waar gaat dat over?

'Wat is mijn werk? Waar gaat het over, en voor wie doe ik het? Wat is de rol van, bijvoorbeeld, patiëntenverenigingen, en hoe verantwoord ik mij aan hen? Het Universitair Medisch Centrum Utrecht experimenteert daar wel mee; wat als je iemand van zo'n patiëntenvereniging in een visitatiecommissie zet? Dan krijg je heel interessante discussies over de waarde van het werk.'

En uw werk? Waar gaat het over, en voor wie doet u het?

'Over de vraag wat de kwaliteit van wetenschappelijk onderzoek is. Dat kun je conceptueel benaderen en dat is academisch heel interessant. Maar ook: hoe komen ideeën over die kwaliteit tot uiting in onderzoekspraktijken? Wat kunnen we betekenen voor het wetenschappelijk systeem? De doelstelling is ook om dat in beleidsdiscussies in te brengen. Dat doe ik door manifesten te schrijven, en lezingen te geven voor allerlei soorten publiek, en door kennis aan te bieden bij de beleidsmakers.'

Laat wetenschappelijke kwaliteit zich wel meten?

'De opvattingen over wat goede wetenschap is, zijn aan verandering onderhevig. Wetenschapsystemen zijn niet door de tijd vergelijkbaar, ook vanwege de veranderende schaal. Onze huidige opvattingen zijn al een paar decennia zo. Ten tijde van Einstein was het anders, en ook in de toekomst zullen we er iets anders onder gaan verstaan. Maar hoe expertise tot stand komt, is de kern van mijn vak. Een *position paper* dat ter discussie stelt: wat is kwaliteit en objectiviteit, is dus superinteressant. De hele kenniscoalitie zegt: we moeten het erover hebben.'

Heeft dat niet meer te maken met de strengere eisen aan openbaar publiceren: het zogeheten Plan S, dat publiceren in bladen met een hoge *impact factor* bemoeilijkt?

'Die beweging was al langer gaande, maar nu gaat het snel. De ingewik-

keldheid van het wetenschappelijk systeem heeft tot traagheid geleid, maar met dit plan is er vanuit de financiers een prikkel die urgentie geeft.'

Tegelijkertijd is het voor iemand die hoogleraar wil worden erg belangrijk om internationale ervaring op te doen. Als je voor die internationale postdoc-plek nog gewoon wordt afgerekend op publicaties in de tofste bladen, maken we het onze onderzoekers moeilijker.

'Allereerst: je kan ook op andere manieren een internationale samenwerkingscomponent aan je cv toevoegen. Die sluiten niet mensen uit, zoals jonge onderzoekers die kinderen willen krijgen.'

'De andere vraag is of we ons als klein kikkerlandje niet op een achterstand zetten. Dat is een ingewikkelde discussie. Uiteindelijk moet het genuanceerder worden. Als je nu een groep leidt, moet je al je medewerkers langs dezelfde meetlat leggen: die van de excellente onderzoeker. Maar als je kijkt naar wat je als groep wilt bereiken, zijn er ook mensen nodig die gewoon goed werk en bijvoorbeeld maatschappelijk relevante dingen doen. Onderwijs moet ook meer gaan meewegen. Dan kom je uit op een systeem waarin je een gevarieerder team wilt hebben, en je niet alleen maar selecteert op topspitsen.'

DOOR BART BRAUN

Het moet dus anders, maar hoe dan?

Niemand weet precies wát het aantal keren dat een publicatie geciteerd wordt precies zegt, maar het zegt in elk geval iets. En het mooie is: je kan het heel precies meten. Dat resulteert in maten als de *Journal Impact Factor* (hoe vaak een tijdschrift gemiddeld wordt geciteerd) en de *H-index* (hoeveel een wetenschapper publiceert, en hoe vaak dat werk wordt geciteerd). Die cijfers spelen een rol bij de evaluatie van wetenschappers voor functies, maar bijvoorbeeld ook bij het aanvragen van subsidies.

Een te grote rol, vinden kennisinstellingen aan de ene kant, en wetenschapsfinanciers aan de andere kant. De hele universitaire alfabetsoep werkte samen aan een *position*

paper dat verandering bepleitte: universiteitskoepel VSNU, UMC-organisatie NFU, geldverstrekkingen NWO en ZonMw en wetenschapsorganisatie KNAW zetten allemaal een handtekening eronder.

'In de beoordeling van wetenschappers komt de nadruk sterker te liggen op kwaliteit, inhoud, wetenschappelijke integriteit, creativiteit, bijdrage aan wetenschap en/of maatschappij, en erkenning van het specifieke profiel van een wetenschapper en domein(en) waarbinnen een wetenschapper actief is.'

Dat moet meer academische loopbanen mogelijk maken, omdat de nadruk minder op internationaal gepubliceerd onderzoek ligt.

English page

“Look around: the diversity in our society is not reflected in audiences at university events, staff members or even in our classes.” Foto Marc de Haan

Racism still exists in Leiden

Treating people differently because of their ethnicity is not a joke

Leiden University has a policy for diversity and inclusion, but only on paper, says **Nancy Kirolos**. ‘People that look, speak, and think differently are still discriminated against.’

Dutch people like to consider themselves as tolerant because of the gay rights, and the existence of coffee shops that sell drugs that are illegal in other countries. They are proud of the right to freedom of religion and the right to freedom of speech. It is exactly that right to freedom of speech I will exercise now to speak out loudly that in reality, Dutch people are not as tolerant as they would like to believe.

Racism still exists here in the Netherlands and in Leiden. I am talking about the racism that believes that one group of people is better than the other group. And believes that the so-called “better” group should dominate, abuse and exclude the other group. The objects of this racism are Eastern-European and non-European people. People that look like me, for example. People that don’t have light skin, blond hair and blue eyes.

Every time I meet someone new, the first thing they ask me is: “Where are you from?” When I say I am Dutch, other Dutch people get confused, and say that this is not possible. I was born and raised in the Netherlands, I have the Dutch nationality, I speak Dutch, I eat bread with cheese or ‘hagelag’ for lunch, I ride a bike, I pay taxes in the Netherlands, and still I have to prove and explain how I can be Dutch. Apparently people in the Netherlands think that people of color cannot be Dutch.

When will people start to accept that being Dutch does not mean you have to look a certain way? When will

people stop automatically assuming that people that don’t look like themselves are different, or even less than them?

In particular people of Turkish, Moroccan, Surinamese, Antillean, Indian, Indonesian and Chinese descent are still constantly being discriminated against in all aspects of life in the Netherlands. A quick Google search for discrimination cases in the Netherlands will show you many examples of people being refused for jobs or internships because they are black.

An incident that stands out was when football coach Marco van Basten yelled out a Nazi salute on TV when he thought his microphone was off, just after many football clubs held a moment of silence as a protest against racism. He apologized by saying that what he said was just a joke. I think this incident clearly demonstrates that there are still racist sentiments alive among our society. Dutch people like to act as if these incidents are just a joke and that people that take offense are just being too sensitive. Constantly insulting certain groups of people is not a joke. Treating people differently because of their ethnicity and persistent prejudices is not a joke. It is racism.

Racism also exists within the universities, even this university. During my bachelor and master studies at Leiden University, within the Leiden Institute of Chemistry, I noticed that Asian students received lower grades from certain professors. Hands raised for questions from certain non-European students were ignored. There was even a course in which all the female students got a much lower grade than the male students from the same professor.

During my own research internship within the Leiden Institute of Chemistry I witnessed students from

China within the research group being mocked and ridiculed relentlessly by other students and even university staff members. This was done because their command of the English language was less than their command of Mandarin.

Indian students were picked on and mocked for their accents when they spoke English. Certain people believed they were better than the others and that this gave them the right to use certain equipment in the laboratory before them.

‘People that look, speak, and think differently from the dominant group are still discriminated against’

Certain people refused to use the names of other students and called them things like ‘student number one’ or ‘student number two’. This type of behavior is not only racist but also dehumanizing. It has an effect on the mental and emotional well-being of the victims. It is unreasonable to expect people to be immune to this.

In addition, there is abuse of power here, and people get away with displaying improper behavior because almost no one reports it. And when something is reported this is ignored by the university. People, regardless of their position, must be held accountable for their behavior and face the consequences of their behavior. Appropriate disciplinary measures must be taken for behavior that is in violation of Dutch laws and regulations.

But because the current system

within the university is not independent, cases of abuse are not all reported and toxic working atmospheres are maintained. Students feel compelled to remain burdened with the abuse that they endure during their internship and work because of the fear culture that prevails within many research groups.

There is a lack of trust to report these incidents without incurring negative consequences, because there is always somebody from their own research group involved. Reporting can therefore have a negative influence on their assessment, grade, references and even future employment.

When I tried to say something about the way I was treated, I was ignored, mocked and even threatened to be kicked out from my research project. Even the Leiden University diversity officer advised me not to formally report the incidents I experienced during my internship because my grade could be negatively affected.

Leiden University has a policy for diversity and inclusion, but the diversity and inclusion end on paper. Look around: the diversity in our society is not reflected in audiences at university events, staff members or even in our classes. This shows that there are still systems in place that select for certain people while excluding others.

To change this I think it would be good if all Leiden University employees who work with students within an unequal balance of power are required to take courses on ethics, inclusiveness, intercultural communication and non-violent communication, so that other students do not have to experience this kind of behavior in the future. By training staff members on the signs and forms of discrimination, the next generation

of students can finally have a fair chance of studying and becoming all they are capable of without being held back by prejudices.

Also, the systems within the university that inadvertently exclude certain groups of people need to be reviewed and adjusted. A simple example of this are events organized by the university that are held in Dutch, thereby excluding international students and employees. This is also the reason I wrote this piece in English: so everybody can understand it.

Our motto is ‘*Praesidium Libertatis*’ which translates to ‘Bastion of Freedom.’

However, this Leiden University bastion does not provide freedom for all its students and employees. People that look, speak, and think differently from the dominant group are still discriminated against within the university. The first step to change is to acknowledge the problem. We need to stop acting like these things do not happen, and we need to stop pretending like everything is fine.

Hopefully, this protest speech has opened your eyes so you will be aware of racism in everyday life. I hope I have inspired you to take a stand against discrimination when you see it, and you can increase your self-awareness and examine your own prejudices, so you will start including people and treating them as human beings. A better society starts with you.

NANCY KIROLOS studies life science and technology in Leiden

This is a shortened version of the protest speech which she gave last Thursday in remembrance of prof. dr. Rudolph Cleveringa (1894-1980), who during World War II protested against the dismissal of his Jewish colleagues.

Op weg naar het einde

Door de klimaatcrisis wordt toneel van Samuel Beckett weer actueel

Hans Croiset (links) en René van 't Hof. 'Het einde zit in het begin.' Foto Sanne Peper

In het leven van acteur Hans Croiset (84) is eindigheid geen thema, maar in zijn rol als de blinde en verlamde Hamm in de Beckett-bewerking *Eindspel*, des te meer.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK 'Ik heb zelden zo'n zware rol gespeeld', zegt acteur en Louis d'Or-winnaar Hans Croiset (84) over zijn blinde en verlamde personage Hamm. Op het toneel draagt hij een bril waar hij niet doorheen kan kijken, zodat hij zich beter kan inleven in zijn blinde personage. 'Het lukt me met open ogen niet om een blinde te spelen. Mijn tegenspelers zie ik dus niet, ik ontwaar alleen wat vlekken op de eerste rij.'

In *Eindspel* van Toneelgroep Rotterdam, een bewerking van *Endgame* van de Ierse toneelschrijver Samuel Beckett uit 1957, draait het om vier dolende zielen die in een verlaten wereld hun onafwendbare levenseinde uitstellen en er nog het beste van proberen te maken. Twee personages zijn door hun zoon opgesloten in een vuilnisbak, nadat ze door een fietsongeluk hun benen zijn verloren. De blinde Hamm wordt per rolstoel voortgeduwd door zijn kreupele bediende Clov, gespeeld door René van 't Hof.

Erg gezellig klinkt het niet, maar er is genoeg te lachen, verzekert Croiset. 'Vooral René draagt enorm bij aan de droogkomische stukken. Zijn spel wordt, ondanks de zware teksten, niet bedrukt.'

Een voorbeeld van een stukje zware tekst geeft hij liever niet. 'Als ik dat nu doe, dan klinkt het zwaarder dan het in de voorstelling overkomt.' Even later: 'Zinnen als "U

bent op aarde, daar is geen remedie voor", of "Het einde zit in het begin, en toch ga je door", of "Het hele leven moet je wachten, tot je een heel leven bij elkaar hebt". In het theater klinkt dat lichter dan daarbuiten.'

Al verschilt dat per regio, signaleert Croiset. 'In het westen van het land durft men voor het lachen uit te komen. Daarbuiten niet. In de grote steden hangt een vreemde souplesse. Gistermiddag hadden we nog een uitverkocht Amstelveen. Het gelach klaterde door de voorstelling heen. Het is niet vastgeroest: meningen worden in twijfel getrokken. Wij bieden de tekst aan ter overweging en iedereen zal het anders interpreteren. Maar voor ons is het dankbaarder om voor een volle zaal in het westen te spelen. Daarbuiten komen aantoonbaar minder mensen.'

Het origineel dateert van 1957. 'Beckett durfde met alle conventies te breken. Toen was men bang voor atoombommen. Nu is de vraag: hoe zorgen we ervoor dat de wereld blijft bestaan? Door de klimaatcrisis is het een hedendaags stuk. Het is het einde van de aarde terwijl je hem nooit hebt zien branden.'

Hoe gaat de acteur om met zijn eigen eindigheid? 'Die bestaat niet voor mij. Ik schuif het op een heel prettige manier voor me uit. Ik heb nog heel veel plannen: doorgaan met werken, heel veel rollen spelen, me bemoeien met het toneelklimaat. Nou ja, het zal wel een keer gebeuren, ze regelen het maar.'

Theater Rotterdam, *Eindspel*. Leidse Schouwburg, zaterdag 7 december, 20.15 u. €12,50 tot 35,50

Learn a language? Register now!

Language courses: February - May 2020

Ready to improve your language proficiency? The Academic Language Centre offers a wide range of practical language courses, dealing with all language skills: speaking, writing, listening and reading. Register now for our courses starting in February!

- > Dutch*
- > English
- > German
- > French*
- > Spanish*
- > Italian
- > Swedish
- > Russian
- > Arabic*
- > Persian
- > Chinese*
- > Japanese
- > Korean

* These courses are also offered in The Hague, Wijnhaven building.

NEW!

- > Portuguese
- > Dutch Sign Language
- > Intensive, high level PLUS-courses

Uncertain about your starting level? You can take a free entry test through our website or at the Academic Language Centre without an appointment. Made your decision? You can register online or at our reception, Lipsius 3.03A (Mon-Fri 09:00-17:00).

For information on course schedules, prices, course content and availability, check our website:

atcleiden.nl | 071-527 2332

Kamervragen

Foto Marc de Haan

‘Ik zoek een bestuurskamer’

Risal Timmer (21 jaar, bestuurskunde, voorzitter van DAC)

Na veertig jaar gaat de Odessa dicht, waar ook De Dinsdag Avond Club (DAC) is gevestigd. Wat nu?

‘Odessa was als een thuis voor ons en dan is het raar om te verhuizen. We zijn aan het leegruimen en rijden alles naar een garagebox met het DAC-karretje, onze tuktuk: versiering van feesten, merchandise, oude almanakken en het archief. We houden van verzamelen, dat hebben we van Bert (Jansen, eigenaar van Odessa, *red.*) overgenomen.’

Hoe kwamen jullie hier eigenlijk terecht?

‘Werknemers van de Odessa misten iets in het verenigingslandschap van Leiden. Toen besloten de deurman en wat tappers DAC op te richten. Bert heeft daarbij geholpen. Het thuisgevoel dat binnen de vereniging heerst, was er ook in de

Odessa. De gezelligheid en de open sfeer sloot op elkaar aan. Er is ruimte voor ondernemende mensen met gekke maar toffe ideeën. Mijn hart voor DAC is ontstaan door de liefde van de Odessa.’

Wanneer hoorde je dat de Odessa gaat sluiten?

‘Toen ik net bestuur werd. Dat was even tjes eng. Maar het is ook een mooie kans om nieuwe dingen aan te grijpen. Ik denk dat het dit jaar extra leerzaam maakt. Het is ook tof dat je bezig mag zijn met nieuwe dingen en niet alleen de routinetaken, het draaiboek moet uitvoeren. We zijn blij dat we wat betreft borrellocatie goed terecht zijn gekomen in Breehuys 16, maar ik zoek nog wel een nieuwe bestuurskamer.’

De slogan van de Odessa was ‘café om te zoenen’. Vandaar dat jasje?

‘Nee, dat zijn gewoon de kleuren van DAC. Die stralen de gezelligheid van de vereniging uit. We wilden expres geen traditioneel pak. We dragen dit bij externe dingen zoals cobo’s. Als we een afspraak hebben met de gemeente doen we wel een normaal pak aan, hoor.’

Is het nou echt alleen op dinsdag?

‘De vijftien commissies borrelen ook op maandag en er komt ook nog een extra borrelavond aan. Op dinsdag gaan we hier eerst eten, dan kunnen de mensen die bij een sub zitten naar een sub en daarna hier weer borrelen en feesten. We hebben veel avonden goed geëscaleerd.’

Had je een vaste dansspot?

‘Het voordeel voor mij is dat de Odessa veel verhogingen heeft. Daar stond ik vaak op te dansen, of op de bar. De

Odessa was iedere keer anders, dan was er opeens een bar in een zaal bij, en een podium, maar ik vond altijd wel iets om op te staan. Tot twee jaar terug was dit nog de Mas Y Mas en zat de bestuurskamer boven. De boot was mijn favoriete plek tijdens zomerse avonden.’

Wordt de Odessa een gemis?

‘Dan hang je er iets negatiefs aan. We kijken positief terug, maar kunnen ook mee veranderen met de tijd. We hebben 540 leden, bestaan dit jaar vijf jaar en zijn na de grote vijf verenigingen een van de groteren. DAC is meegegroeid met de Odessa. We worden volwassen en het is voor de vereniging heel goed om naar een nieuwe locatie te gaan.’

DOOR VERA ARNTZEN

Column

Gevonden voorwerp

Samen met een studievriend drink ik een biertje in het centrum van Leiden. Het is een goede kroeg: geen munt, geen gember en de buurtkat wordt er door drinkers vaker geknuffeld dan vrouw en kinderen. Hippe hapjes zijn er niet, een lauwe kantinetosti kun je krijgen.

’s Middags heerst er rust en orde, men is hier wel uitgediscussieerd en echte vaste gasten praten nooit bij, hooguit verder. Iedere kans op vertier wordt daarom gulzig aangegrepen, ook wanneer één van de rokers een zojuist gevonden ov-chipkaart op de bar slaat.

Doorleefde koppen buigen zich vlug over het plastic heen en graaien hun telefoons vanonder de bar vandaan: één team, één taak. De eigenaar van de kaart, een jonge vent met B. als voorletter en Jansen als achternaam, moet en zal via de sociale media worden opgespoord, zodat hem een hoop gelazer bespaard blijft.

Terwijl de kroegbaas nog wat borreltjes inschenkt, pluizen de gasten hun zoekresultaten uit, maar al snel blijken er in omgeving Leiden en omstreken nogal wat B. Jansens te wonen. Geen van hun beeltenissen komt daarbij overeen met de sportieve jongen op de kaart. Als die uiteindelijk door alle handen is gegaan, bergem de mannen hun mobieltjes teleurgesteld weer op: vandaag is niemand een kleine held geworden.

Drie liedjes later is er opnieuw reden tot ophef.

Er wandelt een jonge, knappe vrouw naar binnen. Nu komen hier ’s middags wel vaker vrouwen, maar die zijn zelden jong en nog minder vaak knap, toch de combinatie die doorgaans het meest bekijkt heeft. De veelal holle gesprekken vallen door haar aanwezigheid volledig stil.

‘Is er hier vandaag toevallig een ov-chipkaart gevonden?’ vraagt ze. De vaste gasten weten dat het nooit haar kaart kan zijn, maar mijn vriend en ik kennen de studententactiek en vermoeden dat ze deze pas van een ander heeft geleend om voordeliger te kunnen reizen. ‘Er is er één gevonden,’ antwoordt de barman, ‘maar helaas niet die van jou.’ Hij schuift de kaart in haar richting, zij pakt die opgewekt op. ‘Jawel,’ glimlacht ze lichtig. ‘Toen ik deze pas aanvroeg, heette ik nog Bart.’

Ze bedankt de tapper en haalt eenmaal buiten een hand door haar lange blonde haar. Dan verdwijnt ze elegant uit ons beeld.

De vaste gasten moeten een en ander even verwerken, maar zijn bovenal opgelucht en voldaan. Deze kaarthouder hadden zij nooit kunnen opsporen: Bart bestaat niet meer.

IVO VERSEPUT is student geschiedenis

Bandirah

